

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „Maeluministri 18. septembri 2015. a määruse nr 5 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ muutmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maeluministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 ja § 82 lõike 3 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 17 lõike 1 punkti b alusel.

2014. aasta 1. jaanuaril algas uus Euroopa Liidu programmiperiood 2014–2020, mille kaudu on Eestil Euroopa Liidu liikmesriigina võimalik osaleda ühenduse maaelupoliitikas ja saada osa Euroopa Liidu maaelu arengu toetuste eelarvest.

Maaelu arengu toetusi antakse „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi *arengukava*) alusel, mis kinnitati Euroopa Komisjoni 13. veebruari 2015. aasta rakendusotsusega, millega kiidetakse heaks Eesti maaelu arengu programmile Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist toetuse andmine.

Maeluministri 18. septembri 2015. a määruse nr 5 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ muutmise määrusega (edaspidi *määrus*) tehakse vajalikud muudatused määruse paremaks rakendamiseks. Määruse muutmise eelnõuga täpsustatakse toetatavat sihtgruppi, kelleks on komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78), I lisa artikli 2 punktis 1 sätestatud keskmise suurusega ettevõtjad või suurettevõtjad, kes ei ole tunnustatud tootjarühmad või nende tootjarühmade valitseva mõju all olevad ettevõtjad. Teiseks oluliseks muudatuseks on paragrahvides „Nõuded taotlejale“ ja „Toetuse saaja kohustused“ sõnastuse muutmise, mille eesmärk on täpsemini eristada taotlejale ja toetuse saajale esitatavaid nõudeid ja kohustusi ning seeläbi parandada õigusselgust. Paragrahvides 3, 3¹, 15 ja 15¹ on sätestatud, kes saab olla toetuse taotleja, ning nõuded taotlejale ja toetuse saaja kohustused, tuues välja eraldi toetuskõlblikkuse tingimused, toetuse saaja põhikohustused ja muud kohustused. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73), artiklis 35 on sätestatud toetuskõlblikkuse kriteeriumi, kohustuste või muude kohustuste täitmata jätmise tagajärjed. Seega tulenes määruse muutmise vajadusest täpsemini ja selgemini eristada nõudeid taotlejale ja toetuse saajale ning nende kohustusi.

Ülejäänud muudatused on oma olemuselt täpsustavad ja selgitavad.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Maeluministeeriumi kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakonna nõunik Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee) ja sama osakonna peaspetsialist Märt Mølter (625 6288,

mart.molter@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Marion Saarna (625 6539, marion.saarna@agri.ee) ning keeleliselt toimetasid eelnõu sama osakonna peaspetsialistid Leeni Kohal (625 6165, leeni.kohal@agri.ee) ja Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Maaeluministri 18. septembri 2015. a määrust nr 5 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ muudetakse järgmiselt.

Eelnõu punktis 1 täpsustatakse, kes võib olla toetuse taotlejaks. Toetust võib taotleda komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 I lisa artikli 2 punktis 1 sätestatud keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja.

Lõikes 3 täpsustatakse, et toetust ei saa taotleda ELÜPS-i alusel ja korras tunnustatud tootjarühm või nimetatud tootjarühma valitseva mõju all olev ettevõtja. Tunnustatud tootjarühm või tema valitseva mõju all olev ettevõtja saab toetust taotleda maaeluministri 30. septembri 2015. a määruse nr 6 „Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus“ alusel.

Eelnõu punkti 2 kohaselt täiendatakse määrust §-ga 3¹, milles sätestatakse nõuded taotlejale. Nõuded on jaotatud lõigetesse selliselt, et lõikes 1 sätestatud tingimustele peab vastama ka toetuse saaja, kelle kohta on täpsemad nõuded sätestatud §-des 15 ja 15¹, ning lõikes 2 sätestatud tingimused on taotlejale toetuse saamisel võetava kohustuse täitmise eelduseks.

Lisaks jäetakse varasemaga võrreldes kehtiva määruse § 3 lõikest 8 välja sõna „tähtajal“. Nimetatud muudatus tuleneb sellest, et varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa peab olema tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral peavad tagasimaksed olema tasutud ettenähtud summas olenemata sellest, kas see on tehtud tähtajal või mitte.

Eelnõu punktiga 3 täpsustatakse sõnastust selliselt, et kui seadme kasutamine eeldab seadme müüjalt või paigaldajalt esialgset tutvustust või väljaõpet, siis need kulud on abikõlblikud. Jätkuvalt loetakse abikõlblike kulude hulka seadme paigaldamise või seadistamise maksumus, kui seadme eripärast tulenevalt saab seda teha üksnes seadme müüja või kvalifitseeritud spetsialist. Lisaks loetakse seadme paigaldamise abikõlbliku kulu hulka ka lisaelektrivõimsuse soetamise kulu. See kulu on abikõlblik üksnes siis, kui seade paigaldatakse ehitisse, mis on taotleja omandis. See tähendab, et lisaelektrivõimsuse soetamise kulu ei ole abikõlblik, kui seade paigaldatakse rendipinnale.

Samuti on elektrivõimsuse soetamisel tegu sellise investeeringuga, mis ei sisalda ehituslikku komponenti, mis tähendab, et abikõlblik on üksnes lisaamprite ostmine.

Eelnõu punktis 4 tunnistatakse kehtetuks kehtiva määruse § 5 lõige 3, mille kohaselt on käibemaks abikõlblik üksnes siis, kui see ei ole käibemaksuseaduse (edaspidi *KMS*) alusel tagasi nõutav. Muudatuse eesmärk on tagada parem õigusselgus, sest käibemaks on abikõlblik ainult siis, kui toetuse saajal ei ole võimalust seda riigilt tagasi saada. See tähendab, et käibemaks ei ole abikõlblik ka juhul, kui toetuse saaja ei ole käibemaksukohustuslane, kuid omab kõiki võimalusi käibemaksukohustuslaseks registreerimiseks ja riigilt käibemaksu

tagasisaamiseks. Käibemaksu abikõlblikkuse hindamisel tuleb lisaks käibemaksukohustuslasena registreerimisele võtta arvesse veel teisi käibemaksu tagastamist reguleerivaid KMS-i sätteid.

Eestis saab ennast käibemaksukohustuslaseks registreerida olenemata tegevusvormist iga isik, kes tegeleb ettevõtlusega (KMS-i § 2 lõike 2 kohaselt on ettevõtlus isiku iseseisev majandustegevus, mille käigus võõrandatakse kaupa või osutatakse teenust). KMS-i § 3 alusel on käibemaksukohustuslane ettevõtlusega tegelev isik, kaasa arvatud avalik-õiguslik juriidiline isik, või riigi-, valla- või linnaasutus, kes on registreeritud või kohustatud end registreerima maksukohustuslasena. Riigilt ei ole võimalik käibemaksu tagasi saada (sisendkäibemaksu arvestatud käibemaksust maha arvestada) isikutel, kes: 1) ei oma müügitulu (käivet) (KMS-i § 29); 2) tegutsevad vaid tegevusalal, mis on maksustatud 0% käibemaksumääraga (loetletud KMS-i § 15 lõikes 4); 3) tegutsevad vaid tegevusalal, mis on maksuvaba (KMS-i § 16). Isiku otsus loobuda võimalusest KMS-i alusel sisendkäibemaksu maha arvata või tagasi küsida ei ole aluseks käibemaksu abikõlblikuks lugemisel, sest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 69 lõike 3 punkti c kohaselt on käibemaks abikõlblik vaid juhul, kui see on riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav. Seega käibemaksu abikõlblikkuse hindamisel tuleb lähtuda KMS-ist, mitte toetuse saaja sise-eeskirjades ega otsustes tehtud valikutest käibemaksu tagasiküsimise kohta.

Eelnõu punktides 5 ja 7 täpsustatakse neid kulusid, mida ei loeta abikõlblike kulude hulka. Mitteabikõlblikeks kuludeks on näiteks lepingu sõlmimisega ja kindlustusega seotud kulud ning intressikulud. Mitteabikõlblikeks kuludeks on ka rendi-, kütuse-, koostis- või sidekulud.

Lisaks täpsustatakse määrust veo- ja sõidukulude osas, et oleks üheselt mõistetav, et veo- ja sõidukulud on abikõlblikud vaid juhul, kui need on seotud investeeringuobjektiks oleva seadme paigaldamise, seadistamise või kohaletoimetamisega. Seejuures ei ole oluline, kas nimetatud veotöö teostajaks on sama ettevõtte, kellelt ostetakse seade, või mitte.

Eelnõu punktis 6 täpsustatakse, et üldjuhul ei ole käibemaks abikõlblik. Käibemaks on abikõlblik üksnes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 69 lõike 3 punkti c kohaselt.

Eelnõu punktiga 8 jäetakse kehtiva määruse § 6 punktist 10 välja sõna „intress“. Muudatus tuleneb sellest, et intressikulu kui mitteabikõlblik kulu on kajastatud juba sama paragrahvi punktis 5.

Eelnõu punktis 9 täpsustatakse toetuse määra. 15 protsendiline minimaalne toetuse määr abikõlblikest kuludest on nimetatud Eesti maaelu arengukavas ning selle eesmärk on tagada toetuse ergutav mõju. Tegemist on horisontaalse nõudega kõigi arengukava investeeringumeetmete puhul, mille eesmärk on tagada toetuse andmine üksnes siis, kui toetuse saajal ei oleks tõenäoliselt võimalik investeeringut teha ilma toetuse abita. Seega eesmärk on tagada, et toetusega kaasneks toetuse saajale ergutav mõju. Kui abikõlblikest kuludest moodustab toetus väga väikese osa ehk alla 15%, siis on toetuse taotlejal tõenäoliselt

võimalik teha investeering ka ilma toetuseta. Kuna üldjuhul on arengukavas esitatud nõuded sätestatud täpsemalt ka toetuse andmise tingimustes, sätestatakse nimetatud minimaalne määr selguse huvides ka määruse tasandil.

Eelnõu punktiga 10 muudetakse § 10 lõiget 1, milles arv „8“ asendatakse arvuga „9“. Tegemist on täpsustava muudatusega.

Eelnõu punktis 11 sätestatakse, et juhul, kui taotlejal on olemas veebileht, peab ta avalduses märkima veebilehe aadressi. Nimetatud nõue tuleb maaeluministri 22. detsembri 2015. a määrusest nr 26 „Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020“, mis on kättesaadav Riigi Teataja veebilehelt: <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122015051>.

Eelnõu punktis 12 sätestatakse, et taotleja peab esitama majandusliku jätkusuutlikkuse hindamise mudeli (lisa 1) abil koondhinnangu arvutamiseks vastavad bilansid ja kasumiaruanded.

Eelnõu punkti 13 kohaselt ei pea taotleja esitama Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile (edaspidi *PRIA*) keskkonnamõju hindamise aruannet. Muudatus tuleneb sellest, et ehitusloa saamiseks peab esitama keskkonnamõju hindamise aruande, kui see on projekteerimistingimustes nõutud. Seega juhul, kui seoses seadmega on taotlejale väljastatud ehitusluba, on järelikult täidetud kõik vajalikud nõuded, sealhulgas vajaduse korral esitatud ka nõuetekohane keskkonnamõju hindamise aruanne.

Eelnõu punktis 14 sätestatakse, et taotleja esitab ehitusloa või ehitusteatis vastavalt ehitusseadustikus sätestatule, kui see on vajalik seadme paigaldamiseks. Nimetatud ehitusluba või ehitusteatis tuleb esitada *PRIA*-le, kui see pole kättesaadav ehitusregistrist.

Eelnõu punktis 15 täpsustatakse määruse § 14 lõike 1 sõnastuses, et kui toetuseks ettenähtud vahendid võimaldavad rahuldada kõik nõuetele vastavad taotlused, siis rahuldatakse kõik need nõuetele vastavad taotlused, mis on saanud vähemalt minimaalse hindepunktide summa. Muudatusega ühtlustatakse sõnastust teiste Maaeluministeeriumi määrustega.

Eelnõu punktis 16 täpsustatakse määruse § 14 lõike 3 sõnastust, mille kohaselt on minimaalne hindepunktide summa taotluse rahuldamiseks vähemalt 30 punkti hindamiskriteeriumite maksimumhinnete summast. Hindamiskriteeriumite maksimumhinnete summa on 100 punkti ja seega alla 30 punkti saanud taotlusi ei rahuldata.

Eelnõu punktis 17 sätestatakse kehtiva määruse § 15 tekst uues sõnastuses.

Lõike 1 kohaselt peab toetuse saaja vastama toetuskõlblikkuse tingimusele. Tegemist on sellise tingimusega, mis on läbivaks nõudeks ehk millele peavad vastama nii taotleja kui ka toetuse saaja. Kui taotleja või toetuse saaja ei vasta toetuskõlblikkuse tingimusele, on *PRIA* kohustatud tulenevalt Euroopa Liidu õigusest toetuse 100-protsendiliselt tagasi nõudma.

Toetuskõlblikkuse tingimuseks on, et nii toetuse taotleja kui ka toetuse saaja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või välja kuulutatud pankrotti.

Lõikes 2 on sätestatud toetuse saaja kohustused. Toetuse saaja kohustusteks on viia tegevus ellu ja võtta toetuse abil soetatud investeeringuobjekt sihtotstarbeliselt kasutusse.

Eelnõu punktiga 18 täiendatakse määrust §-ga 15¹, milles sätestatakse toetuse saaja muud kohustused.

Lõikes 1 tuuakse välja need toetuse saaja kohustused, mida ta peab täitma vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. Sihipärase kasutamise periood on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Lõikes 2 sätestatakse need toetuse saaja kohustused, mida ta peab täitma vähemalt kuni PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmiseni. Need kohustused on järgmised: 1) Taotleja ei ole raskustes olev ettevõtja; 2) taotlejal ei ole riikliku maksu võlga või riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ning maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas; 3) taotleja kohta ei ole karistusregistrisse kantud karistusandmeid; 4) taotleja ei ole saanud ega taotle samal ajal sama kulu kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi.

Lõikes 3 on sätestatud muud investeeringuga kaasnevad kohustused, sealhulgas punktis 3 sätestatud nõue, et taotlejal peab hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks olema vastav kasutusluba või kasutusteatis, juhul kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt. Kasutusluba või kasutusteatis olemasolu tõendab, et paigaldatud seade vastab ettenähtud nõuetele ja seda võib kasutada vastavalt selle otstarbele. Seega kasutusloa ja kasutusteatis olemasolu tagab, et investeeringuobjekt saab sihtotstarbeliselt kasutada. Investeeringuobjekt peab olema sihtotstarbeliselt kasutuses viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Eelnõu punktides 17 ja 18 on kohustused jaotatud lõigetesse vastavalt sellele, millise ajani tuleb neid täita. Sellise jaotuse eesmärgiks on lihtsustada määruse rakendamist.

Eelnõu punktis 19 kehtestatakse määruse lisa 2 uues sõnastuses. Hindamiskriteeriumites (lisa 2) täpsustatakse eeliskriteeriumite sõnastust. Samuti täpsustatakse joonealuseid märkuseid, eelkõige selles osas, kuidas tõendatakse hindamiskriteeriumi täitmist.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätteid (ELT L 227, 31.07.2014, lk 1–17), komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätteid

Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607), komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78), ning komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktidega saab tutvuda internetis Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasis aadressil <http://europa.eu.int/eur-lex>.

4. Määruse mõjud

Muudatus tagab parema õigusselguse maaeluministri 18. septembri 2015. a määruse nr 5 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus” rakendamisel. Määruse muutmisega taotleja ega toetuse saaja halduskoormus ei suurene, sest esitatavate dokumentide maht jääb samaks. Ka PRIA töökoormus jääb määruse rakendamisel samale tasemele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega lisakulusid ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Kuna Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement” § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtajaks eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti
Kantsler